Laamanni Timo Heikkinen

Itä-Uudenmaan käräjäoikeus

Asiantuntijalausunto

18.2.2026

Eduskunnan lakivaliokunta

Asia:

Asiantuntijakuuleminen 20.2.2026

K 20/2025 vp Hallituksen kertomus kielilainsäädännön soveltamisesta 2025

Toiminta ennen Vantaan, Tuusulan, Hyvinkään ja Porvoossa sijainneen Itä-Uudenmaan käräjäoikeuksien yhdistämistä 2019

Tuusulan ja Hyvinkään käräjäoikeudet olivat yksikielisiä eli kokonaan suomenkielisiä.

Vantaan käräjäoikeus ja Porvoossa sijainnut Itä-Uudenmaan käräjäoikeus olivat kaksikielisiä.

Vantaalla oli yksi ruotsinkielinen kielituomari ja yksi ruotsinkielinen kielinotaari. Yksi käräjäsihteeri oli äidinkieleltään ruotsinkielinen ja hän huolehti ruotsinkielisten asioiden asiakaspalvelusta. Yksi ruotsinkielinen tuomari riitti ruotsinkielisten asioiden istuntoihin.

Porvoossa oli aidosti kaksikielinen kieliympäristö, jossa äidinkieleltään ruotsinkielisiä tuomareita ja sihteereitä oli useita. Myös suomenkieliset puhuivat ja ymmärsivät ruotsia hyvin, jolloin suomenkielisissä istunnoissa pystyttiin joustavasti kuulemaan ruotsinkielisiä asianosaisia ja todistajia äidinkielellään ilman tulkkeja. Henkilöstö puhui joustavasti suomea ja ruotsia keskenään. Tuossa ympäristössä ruotsinkieli voi hyvin, kuten myöskin suomenkieli. Henkilöstö oli pääosin kotoisin Porvoon ja Loviisan alueilta.

Toiminta yhdistyneessä Itä-Uudenmaan käräjäoikeudessa 2019 lukien

Uusi yhdistetty Itä-Uudenmaan käräjäoikeus on kaksikielinen ja palvelee siis koko alueellaan sekä suomeksi että ruotsiksi. Käräjäoikeudella on kansliat Vantaalla ja Hyvinkäällä, joihin henkilöstö on sijoitettu. Lisäksi käräjäoikeudella on istuntopaikka Porvoossa, johon on sijoitettuna vain haastemiehiä.

Äidinkieleltään ruotsinkielisiä tuomareita on tällä hetkellä viisi. Äidinkieleltään ruotsinkielisiä lainkäytön käräjäsihteereitä tuomareita avustamassa on vain kolme. Haastemiehissä on useampi äidinkieleltään ruotsinkielinen haastemies. Käräjänotaareista (19 htv) yksi on kielinotaari.

Tuomarit riittävät tällä hetkellä ruotsinkielisiin istuntoihin, mutta heidänkin määrä on ollut laskussa tuomarien siirtyessä Helsingin hovioikeuteen tai johonkin muuhun käräjäoikeuteen. Äidinkieleltään ruotsinkieliset tuomarit eivät siis ole siirtyneet tuomioistuinlaitoksen ulkopuolelle.

Porvoon äidinkieleltään ruotsinkielisistä sihteereistä vain osa siirtyi yhdistyneeseen Itä-Uudenmaan käräjäoikeuteen, kun työskentelyalue laajeni Vantaalle. Haastemiehiä lukuun ottamatta kaikkien Porvoon yksikön työntekijöiden sijoitukseksi tuli Vantaan kanslia. Toki he työskentelevät edelleen Porvoossa silloin kun siellä on istuntopäiviä. Porvoon sihteereitä rekrytoitui Porvoon alueen muihin työpaikkoihin, usein valtion muihin virastoihin.

Porvoon kanslian lakkauttaminen näkyi siis suorana poistumana äidinkieleltään ruotsinkielisillä sihteereillä. Kanslian lakkauttaminen myös poisti ruotsinkielisen työympäristön.

Käräjäoikeuden puhelinpalvelu on nyt järjestetty niin, että äidinkieleltään ruotsinkieliset palvelevat asiakkaita erillisessä ruotsinkielisessä puhelimessa. Samoin he tietysti palvelevat myös sähköposteihin vastaamalla. Heidän vähyydestään johtuen tässä palvelussa on kuitenkin ajoittaisia häiriöitä.

Vantaalla on yritetty järjestää ruotsinkielistä koulutusta suomenkielisille tuomareille ja sihteereille, mutta näyttää siltä, ettei sitä kautta ruotsinkielinen palvelu juurikaan kasva, kun ruotsinkielistä työympäristöä, jossa voisi aktiivisesti huoltaa kielitaitoaan ei enää ole. Ruotsinkielisten sihteereiden vähäinen määrä ei riitä kieliympäristön rakentamiseen Vantaalle kun vielä ottaa huomioon laajentuvan etätyöskentelynkin. Tuomareiden ammattitaidon kannalta olemme lähteneet siitä, että ruotsinkieliset tuomarit erikoistuvat kuten muutkin tuomarit eri osastoille eikä heitä keskitetä yhdelle yleisosastolle, jossa erikoistuminen tapahtuisi vain kielen perusteella.

Kielinotaareita saamme vain yhden vuodessa, kun heistä on pulaa koko maassa eikä heistä riitä kahta meille.

Rekrytoinnissa kiinnitämme tietysti huomiota ruotsinkielen osaamiseen, mutta siitä huolimatta ruotsinkielistä kansliahenkilöstöä on hankalaa saada rekrytoiduksi. Olisiko palkkataso suhteutettuna työmatkaan riittämätön heidän houkuttelemisekseen.

Yhteenvetona voisi todeta, että kielipalvelut ovat parantuneet entisten Hyvinkään käräjäoikeuden ja Tuusulan käräjäoikeuden alueilla, pysyneet samana entisen Vantaan käräjäoikeuden alueella ja heikentyneet entisen Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden alueella. Porvoon kanslian poistuminen on poistanut sellaisen kieliympäristön, joka olisi tukenut suomenkielisen henkilöstön ruotsinkielen oppimista. Samalla yhdistetty käräjäoikeus menetti useita aikaisempia työntekijöitä eikä ole ainakaan vielä saanut paikatuksi tätä vajetta.

Vantaalla 18.2.2026

Heikkinen Timo 91275279U

Allekirjoittaja Heikkinen Timo 91275279U
DN: cn=Heikkinen Timo 91275279U, c=FI, o=Oikeusministeriö
Päivämäärä: 2026.02.18 09:43:36 +02'00'

Timo Heikkinen

laamani